

***Naaitechniek voor
opleiding en
hobby***

1

Deel 1 van de serie Naaitechniek voor professional en hobbyist

Bella Hendriks

Opdracht

Dit boek draag ik op aan mijn cursisten die al bijna 40 jaar lessen volgen en mij uitdagen om steeds beter te worden in het vak.

Colofon

ISBN: 978-90-811-7805-1

Uitgave van: Bella Hendriks VoF Utrecht

Illustraties: Teun Harteveld

Tekst: Bella Hendriks

Redactie en layout: Guusje Harteveld

Drukker: Drukwerknodig.nl

Copyright © 2020 Bella Hendriks VoF, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van Bella Hendriks VoF verveelvoudigd of opgeslagen worden.

Deze uitgave is onderdeel van de serie Naaitechniek voor de professional en richt zich op de beginnende professional en het naaien als hobby. De serie bestaat verder nog uit de boeken: Naaitechniek voor de coupeuse/coupeur en Naaitechniek voor lingerie en gelegenheidskleding. De serie is speciaal geschreven voor mode- en vakschool-opleidingen voor Costumière, Coupeuse dames- en herenvak, Coupeuse en Lerares lingerie en Lerares. De boeken zijn ook geschikt voor de meer of minder ervaren hobbyist en kan ook buiten de opleiding als vraagbaak dienen. Dit boek is gedrukt op papier met het EU-Ecolabel.

Inhoud

Basistermen: wat is wat	I-1
Waarom dit boek	I-7
Waar begin je?	I-9

Inhoud van de delen

- Deel I: Naaibeginselen: taal, materiaal en gereedschap
 Deel II: Voor je begint: basistechnieken en achtergrondinformatie
 Deel III: Aan het werk: voorbereiding en uitvoering
 Deel IV: Handig om te weten: reparaties, hergebruik en blikvangers

Deel I: Naaibeginselen

In dit deel vind je uitleg over termen die binnen het naaivak gehanteerd worden en over de gereedschappen en patronen die er gebruikt worden. Daarnaast wordt er uiteengezet welke materialen er gebruikt worden en hoe je weet welke maat je nodig hebt.

Hoofdstuk 1: Naaitermen: leer de naaitaal spreken en verstaan	I-12
Hoofdstuk 2: Het juiste naaigereedschap: maak onderscheid tussen wat je wel en niet nodig hebt	I-25
Hoofdstuk 3: Patroonsoorten: wat zijn ruitjespatronen, raderpatronen en koop-patronen en hoe werk je ermee	I-34
Hoofdstuk 4: Stofsoorten en fournituren: basiskennis over stofsoorten, grondstoffen en wat zijn fournituren	I-46
Hoofdstuk 5: Maatvoering en meten: wat is maatvoering en hoe bepaal je de maat om stof te kunnen berekenen	I-71

Deel II: Voor je begint

Om te leren naaien moet je eerst de grondbeginselen zoals met de hand en met de naaimachine naaien in de vingers krijgen. Ook voor het kiezen van de stof en het patroon heb je achtergrondinformatie nodig. Doe daarbij nog de juiste speld- en knipmethode en je recept is klaar voor het naaien van de eerste werkstukken.

Hoofdstuk 6: Naaien is een vak	II-3
Hoofdstuk 7: Handnaaisteken: soorten steken en hoe maak je ze	II-9
Hoofdstuk 8: De naaimachine: hoe werkt het en wat kun je ermee	II-20
Hoofdstuk 9: Spelden en knippen: meer techniek dan je denkt	II-33
Hoofdstuk 10: De juiste stof kiezen: welke stof voor welk doel	II-43
Hoofdstuk 11: Het patroon kiezen: hoe bepaal je welke maat je moet hebben	II-48
Hoofdstuk 12: Stofberekenen: hoeveel stof heb je nodig voor je project	II-55

Deel III: Aan het werk

Je gaat aan de slag met het maken van werkstukken. Eerst makkelijke en naarmate je meer ervaring hebt steeds moeilijker. Hier vind je ook informatie over hoe je ervoor zorgt dat alles er piekfijn uit gaat zien.

Hoofdstuk 13:	Werkstukken maken: van eenvoudig naar ingewikkeld	III-3
Hoofdstuk 14:	Stofleggen en knippen: een goed begin...	III-40
Hoofdstuk 15:	Versteviging en naadband: niet bij stof alleen	III-43
Hoofdstuk 16:	Makkelijker naaien: tips en tricks	III-47
Hoofdstuk 17:	In de pas zetten: voorwerk om sneller te naaien	III-52
Hoofdstuk 18:	Afwerken en herstellen: netjes naaien en repareren	III-66
Hoofdstuk 19:	Strijken en persen: onmisbaar onderdeel van naaiwerk	III-76
Hoofdstuk 20:	De details van het naaiwerk: technieken in alfabetische volgorde	III-80

Deel IV: Handig om te weten

Alles over kleding herstellen, aanpassen, veranderen en versieren.

Hoofdstuk 21:	Uitleggen en innemen: als het niet (meer) past	IV-3
Hoofdstuk 22:	Eerste Hulp Bij Naaiwerk (E.H.B.N.) en reparaties	IV-8
Hoofdstuk 23:	Kijk op hergebruik: wel doen of weg doen	IV-13
Hoofdstuk 24:	Versierselen: opsmuk voor een frisse nieuwe uitstraling	IV-24
Index:		IV-32

Waarom dit boek

Ondanks het feit dat er steeds meer filmpjes over naaien op internet te vinden zijn en er naast papieren boeken ook steeds meer digitale boeken over naaien te koop zijn krijg ik regelmatig de vraag of er geen papieren boek over naaitechniek is waar alles in staat dat je nodig hebt voor de opleiding of de naailes. De bestaande boeken bevallen niet of zijn (niet langer) te koop. Kortom er is behoefte aan een boek dat je vast kunt houden en waarin je kunt bladeren. Waarvan je hoekjes om kunt vouwen om de pagina snel terug te vinden en waar alles in logische volgorde in staat voor de opleiding waarmee je bezig bent. Een nieuw papieren boek dus.

Bella Hendriks VoF is een modevakschool in het midden van het land waar al meer dan 37 jaar les gegeven wordt in naaien en patroontekenen. Bella Hendriks is naamgever en oprichter van de school en auteur van de boeken en lesmiddelen die door de VoF uitgegeven worden. Dit boek, Naaitechniek voor opleiding en hobby, is de nieuwste uitgave van haar hand en het eerste deel van een driedelige serie over naaitechniek. De boeken zijn vooral gericht op het ondersteunen van de praktijklessen naaien horend bij de opleidingen voor Costumière, Coupeuse en Lerares. De boeken kunnen ook gebruikt worden door beginnende en gevorderde hobbynaaisters. De serie is een aanvulling op de instructie-video's over naaitechniek die ook door de modevakschool uitgegeven worden en die binnen de opleidingen bij modevakschool Bella Hendriks VoF gebruikt worden.

Overall om ons heen wordt textiel gebruikt. Denk aan de gordijnen voor je raam of de tas die je meeneemt op je speurtocht naar het nieuwste van het nieuwste of de shopper voor je dagelijkse boodschappen. Zelfs het hoesje voor je telefoon is in elkaar gestikt. Naaien bestrijkt zo'n breed scala aan mogelijkheden dat het onmogelijk is om alles in dit boek te behandelen. Daarom heb ik me beperkt tot de belangrijkste onderwerpen van het naaien. Ik behandel naaitechnieken aan de hand van een aantal voorbeeldwerkstukken die in volgorde van moeilijkheidsgraad in het boek opgenomen zijn. De eerste stukken zullen misschien een flinke uitdaging zijn maar tijdens het maken van de werkstukken zul je merken dat je steeds handiger en sneller wordt zodat je op den duur je horizon kunt verbreden en je je eigen ontwerpen kunt gaan realiseren. Daarnaast zul je merken dat naaien een enorme uitlaatklep kan zijn. Sommigen merken al vanaf het eerste moment dat ze met stof en spelden in de weer zijn dat naaien heel rustgevend kan zijn. Voor veel mensen met een drukke baan en/of gezin is het bezig zijn met naaiwerk een manier om je geest tot rust te brengen, creatief bezig te zijn, een moment voor jezelf te hebben en om frustraties af te reageren. Ook voor mij heeft het bezig zijn met naaiwerk nog steeds al deze aspecten in zich. En vooral plankgas kilometers maken na een druk lesseizoen is nog steeds een van de eerste dingen die ik aan het begin van de

vakantie doe! Wat mij betreft is naaien een vorm van therapie alleen stukken goedkoper dan de therapie waar je een professionele therapeut voor nodig hebt. Een dagje naaien doet wonderen voor mijn humeur. De metamorfose van een stuk stof naar een kledingstuk heeft iets magisch waarvan ik nooit genoeg kan krijgen. Ik prijs me dan ook gelukkig dat ik deze magie door kan geven aan zo veel anderen om er net zo blij van te worden.

Over de serie

Naaitechniek voor opleiding en hobby is een boekenserie voor de beginnende en de gevorderde naaister. De boeken geven niet alleen informatie over naaitechniek maar ook essentiële informatie over stoffen, furnituren, patronen en het corrigeren van de pasvorm. Het eerste deel is geschikt voor de opleiding voor Costumière en als naslagwerk voor de beginnende hobbynaaster. Het behandelt de naaitechniek voor dames- en meisjesbovenkleding. Het tweede deel wordt gebruikt binnen de Coupeuse opleiding voor het dames en het herenvak en is geschikt voor de gevorderde naaister. Dit deel behandelt de naaitechniek voor colberts, mantels en heren- en jongenskleding. In het derde en laatste boek wordt de naaitechniek voor de Leraressenopleiding behandeld. Hierin komen naaitechnieken voor lingerie (niet rekkend) en bruids- en feestkleding aan bod.

De schrijver

Op 8-jarige leeftijd kreeg ik van mijn moeder mijn eerste naaimachine, een ouderwetse handnaaimachine waarbij je zelf als motor fungeerde. Dit omdat ze bang was dat ik in mijn enthousiasme voor het naaien naar haar industriemachine zou grijpen en er ongelukken zouden gebeuren.

Ik kom gelukkig uit een groot gezin en mijn iets jongere zusje en ik waren dikke maatjes. De taken van het naaiwerk waren dan al gauw verdeeld: ik naaide en zij draaide! Mijn moeder bemoeide zich er nauwelijks mee maar gaf ons wel de restjes van de werkstukken waar zij zelf mee bezig was. Zo maakten we de meest wonderlijke creaties voor onze poppen. Al snel wilden we meer en zo werden, onder de bezielende begeleiding van mijn moeder, de eerste bloesjes en nachthemden gemaakt. Na misschien een halfjaar of hooguit één jaar verhuisde ik van de handnaaimachine naar de elektrische naaimachine.

Mijn moeder was er inmiddels van overtuigd dat als ik mijn vingers niet meenaaide op de handnaaimachine die met flink fanatisme door mijn zusje aangedreven werd, ik de elektrische machine ook wel kon hanteren. Op de lagere school kregen wij vanaf de leeftijd van 6 jaar handwerken en vanaf 10 jaar naailes. Je kon als meisje tenslotte niet goed genoeg op je taak als toekomstige huisvrouw voorbereid zijn.

We kregen les in alles wat er maar met handwerk te maken had en dat hield in dat er ook met de hand genaaid moest worden. Wat had ik daar de pest over in! Voor mij was dit een stap terug ik naaide immers allang op de naaimachine.

Om die reden heb ik het handwerk, dat toch eigenlijk wel bij naaiwerk hoort, zo veel mogelijk proberen te vermijden. Na mijn opleiding als lerares Handvaardigheid ben ik een opleiding voor lerares Naaien en Patroontekenen gaan volgen. Binnen die opleiding kwam ik er niet langer meer onderuit en begon ik het handnaaiwerk nog leuk te vinden ook.

Gelukkig heb ik nooit een hekel aan borduren gehad waardoor mijn fijne motoriek goed ontwikkeld was en het handnaaiwerk me daardoor makkelijk af ging. De ervaring met handnaaien op de lagere school heeft me wel begrip bijgebracht voor de veelgehoorde opmerking van beginnende naaisters: Moet je dat met de hand doen?!

Waar begin je?

Als je voor het eerst start met naaien ligt het voor de hand dat je bij het begin van het boek begint: Deel I: de Naaibeginselen. Toch is het ook voor de Costumières die net met hun opleiding starten handig om bij het begin te beginnen. Naaitaal is namelijk niet overal gelijk en als je aan de opleiding begint is het handig als je eerst de taal van de opleiding kent.

Het eerste werkstuk:

Kies je werkstukken zó dat het moeilijkheidsniveau ervan past bij je naaiervaring. Als je nog nooit genaaid hebt begin dan niet meteen het maken van zakken en inzetten van ritsen, maar begin liever met werkstukken die simpel van vorm en materiaal zijn. In hoofdstuk 3 vind je een aantal simpele werkstukken om mee te beginnen. Als je een patroon uit een modeblad gebruikt kun je in het werkschrift opzoeken wat de moeilijkheidsgraad van een patroon is. Dit wordt aangegeven met:

- of met **

Korte inhoud van de delen

Deel I: Naaibeginselen

Deel I is zo opgebouwd dat je in hoofdstuk 1 eerst kennis maakt met de taal van het naaien en in hoofdstuk 2 met de gebruikelijke gereedschappen. Hoofdstuk 3 gaat over soorten patronen en achtergrondinformatie over hoe je die patronen gebruikt. Als je de opleiding volgt kun je het derde hoofdstuk overslaan omdat je zelf patronen leert tekenen. Hoofdstuk 4 en 5 zijn zowel voor beginnende naaisters als voor beginnende Costumières belangrijk om te lezen. Ze behandelen informatie over stoffen en fournituren, maatnemen en naadtoeslagen.

Deel II: Voor je begint

De hoofdstukken 6 tot en met 12 behandelen de technieken van het met de hand naaien, het gebruik van de naaimachine, het juiste gebruik van spelden en schaar en het kiezen van stoffen die passen bij je figuur en je gekozen model en de overwijdte die je nodig hebt. Daarnaast wordt er uitgelegd hoe je berekent hoeveel stof je nodig hebt.

Dit deel geeft zowel voor de beginnende naaister als voor de Costumière belangrijke informatie. Voor de Costumière is het verplichte kost. Zij moeten de handnaaisteken maken, de naaimachine van binnen en van buiten leren kennen, met spelden en schaar uit de voeten kunnen en weten welke stof ze voor hun project moeten kiezen. Ook stofberekenen is belangrijke lesstof.

De beginnende naaister raad ik aan om hoofdstukken te raadplegen die je nodig hebt op het moment dat je met een werkstuk aan de slag gaat.

Als je een zoom in een rok moet leggen kun je dit met de hand of met de naaimachine doen. Kies je voor de naaimachine? Raadpleeg hoofdstuk 8. Toch liever met de hand? Raadpleeg dan hoofdstuk 7.

Deel III: Aan het werk

De hoofdstukken 13 t/m 22 gaan over het echte naaiwerk. Hoofdstuk 13 en 15 zijn vooral gericht op de beginnende naaister. Alle andere hoofdstukken zijn ook kost voor Costumières. Vooral hoofdstuk 20 over de details is een belangrijk hoofdstuk voor de opleiding omdat hierin de kneepjes behandeld worden die je voor de opleiding moet kennen. Ze moeten stuk voor stuk gemaakt worden.

Deel IV: Handig om te weten

Dit deel geeft tips en tricks voor hergebruik, reparaties en veranderwerk. Hiervoor geldt: lezen als je het nodig hebt! Daarnaast vind je hier in de index een uitgebreide lijst met onderwerpen die in het boek behandeld worden.